

VIKTOR ŠABÍK: UPLATNENIE GENIA LOCI

Mgr. Ivana Moncoľová
redaktorka

S architektom Viktorom Šabíkom sme sa naposledy rozprávali v roku 2007, vtedy dostal CE-ZA-AR-a za Expozíciu archeologických nálezov v kazemate Nitrianskeho hradu. V minulom roku spolu s architektkou Tatanou Kopkovou získali Cenu za architektúru CE-ZA-AR 2010 za realizáciu interiéru Starého divadla v Nitre. Začiatkom roka 2011 bol architekt Viktor Šabík ocenený celospoločenskou cenou Kríštáľové krídlo za rok 2010 v kategórii architektúra. Pôsobisko jeho ateliéru BARAK architekti je v Nitre a okolí.

Ako ste dostali zákazku k realizácii interiéru Starého divadla v Nitre?
Má to bohatú históriu. Už v 1996 som riešil grátis štúdiu ako by mohli obé sály fungovať spolu. Celý priestor som poznal od 15tich rokov, môj otec bol technický námestník Divadla Andreja Bagara v Nitre. V deväťdesiatych rokoch mi dal Šancu Karol Spišák ako mladému architektovi. V roku 1999 na mňa natrafilo združenie Spoločnosť priateľov informačného rozvoja a technológií, ktoré si chcelo zriadiť v predsalí internetovú kaviareň Subterra, kde som navrhol interier.

Už v tomto období som mal presonované ako fungovalo foyer divadla pôvodne, pretože v tej dobe to bolo vyplnené nezmyselnými priechkami, archívami, toaletnými zariadeniami. Cez vestník robil vyšší územný celok verejné obstarávanie v roku 2006, predmetom bolo vyriešiť bezbariérovú rampu a výfahu do divadla. V roku 2007 zomrel Karol Spišák a celá akcia bola pozastavená do zvolenia nového riaditeľa, ktorým sa stal jeho syn. Jemu sa našťastie podarilo navýšiť rozpočet. Okrem riešenia rampy a výfahu sme do ďalšej pokračovali aj rekonštrukciou interiéru predsála. Stávalo sa búrami, vyzlezo sa dvadsať tatoviek sútnia a samozrejme bolo na to veľmi málo času. Malo sa to realizovať za dva mesiace divadelných prázdnin, čo samozrejme nebolo možné. Festival Divadelná Nitra v roku 2008 prebiehala tak, že všade boli nahalané iglity, ktoré zakrývali diery.

V akej finančnej výške sa realizovala rekonštrukcia?

Mali sme odsúhlasený balík od Nitrianskeho samosprávneho kraja, za ktorý som to musel realizovať. Za celý projekt, dozor, inžiniersku činnosť a vrátane interiéru to bolo 15 miliónov Slovenských korún s DPH. Mali sme nachystaný projekt, počas stavby sme však zistili, že sa nedá naplniť, tak sme niektoré veci vypustili, nejaké sme rúdili. Zadávateľ nás striktné nekontroloval, ich zaujímalo,

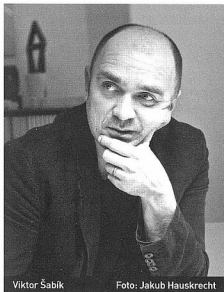
aby sme dodržali rozpočet, samozrejme pri zachovaní funkčnosti. Nakoniec nám zostalo na mobiliár interiéru iba 800 tisíc Slovenských korún.

Ako by sme mohli charakterizovať realizovanú rekonštrukciu?

Celá realizácia sa niesla v duchu prerozprávania nanovo, použité a citácia 70tych rokov: zachované sú tam repagované fragmenty mobiliáru. Z tridsiatych rokov sa tam nezachovalo nič, ale celkovou atmosférou sme sledovali ducha zlatej éry, ktoré som navrhol interier.

Dávnejšie ste spomínali, že ste chceli byť archeológom. Ste architektom, realizovali ste viaceré rekonštrukcie [Staré divadlo v Nitre, expozícia archeologických nálezov v kazemate Nitrianskeho hradu, kaštieľ Mojmirovce], ale aj novostavieb [Cheese House - polyfunkčný dom v Nitre], kde pri tvorbe využívate archeologické poznatky, ale pretvárate ich pri tvorbe súčasného interiéru či architektúry. Je to vaše architektonické mystérie - know-how, odkrývajú vo výslednej stavbe archeológov architektúru?

Snažil sa pracovať tak, či na zelenej lúke alebo v historickom kontexte už vytvorenej architektúry s nášsmom času, aby každé miesto, ktoré má jedinečný potenciál už v sebe, som mohol zachytiť v architektúre. Špeciálne pri rekonštrukciách má od mraziť z pocitu, že to niečo bolo v minulom čase, čo si viem iba zhruba predstaviť, to vrstvenie je z mojej strany nanovo prerozprávane. Beriem to úplne opačne ako Loos, ktorý hľasal smrť ornamentu. Práveže pre mňa je ornament veľmi zaujímavý a aj jeho použitie v nových materiáloch a nových kontextoch. Myslim si, že sa nám podarilo v kaštieľi v Mojmirovciach dve realizácie. A to vináreň, ktorá bola minulé rok nominovaná na Brick Award a určite je to aj plávajúca, ktorá je interpretáciou pôvodnej oranžérie. Pre celý areál kaštieľa sme deklarovali v roku 1996 návrat k pôvodným funkciám a to, že tradícia vždy

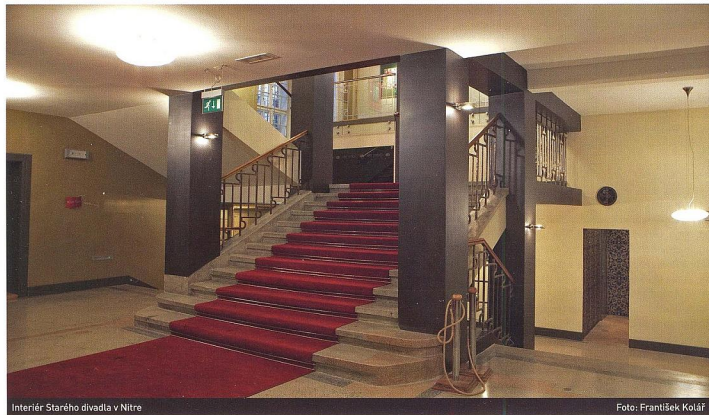

Viktor Šabík Foto: Jakub Hauskrecht

vyústi v súčasnej architektúre. Myslim si, že génus loči miesta je zámer, ktorý sa dá vždy v rámci architektúry použiť a interpretovať. Nehovorím, že to viem, ale snažím sa prístupovať k miestu a jeho jedinečnosti. Okrem tých zopár komerčných projektov, ktoré ani veľmi v ateliéri nerobíme.

Ako funguje ateliér BARAK architekti?

Má to dve roviny. Personálnu a principiálnu. Ateliér som v roku 2004 premenštil do Nitry, tak ľudia prichádzali celkom prirodzene. Od začiatku až doteraz to mám projektanta Ing. Mareka Šumichrasta, absolventa Záhradnej architektúry SPU v Nitre, ktorý je mojou pravou rukou. V roku 2007 som zamestnal grafického dizajnéra, ktorý sa stará o vizuál projektov, tvorí ich logá, stará sa o 3D tlač a web stránku. Kardinalný problém v Nitre je zohnať mladých architektov, tí sa sem začali v roku 2008 postupne vracaa. V tom roku sme prijali absolventku architektúry a pozemných stavieb na SÚF STU. V 2008 prišiel na plný úväzok Vlado Brucker, ktorý pracoval u mňa popri škole od roku 2004. V lete 2009,

Interiér Starého divadla v Nitre

Foto: František Kolář

uprostred tej najväčšej krízy, som zbral mladého architekta Mariána Habera, ktorý u nás popri škole tiež pracoval. Čo sa týka krízy, mám taký pocit, že sme to zatiaľ ustáli. Náš štýl práce nie je taký, že väčšinu času zňahám zákazky, aj keď je to samozrejme nao. Keďže som tu jediný autorizovaný architekt, všetky koncepty vymýšľam ja v spolupráci s tým celkovým tímom, ktorý to bude ďalej riešiť. Pravdepodobne tento systém budeme trochu meniť, pretože projekty sú pomerne už dost veľké. Sme nútení tým, aby sme prežili, všetko riešiť až do realizácie projektu. Napríklad, vonku ateliéry nie sú nutné to z finančného hľadiska riešiť. Samozrejme architektonická štúdia na Slovensku nie je zaplatená vôbec, takže projekt, ak ho dostaneme, musíme doviesť až do realizácie projektu. Pomaľičky sa obhliadame za prácou aj mimo tohto regiónu. Chceme, aby sme všetci diskutovali o zákazkách, ktoré sa robia systémom spoločných poradí. Ale naozaj posledné dva roky som bol sústredný na to, ako prežiť. Momentálne by som chcel vyskúšať, či sme len lokálne štúdio, alebo

svoj systém uplatnenia genia loci viem aplikovať aj mimo tohto regiónu.

Spolupracujete s ateliérmi aj mimo Slovenska?

Riešili sme doteraz tri projekty s ruským ateliérom "Nonconform Architects vor Ort", kde iniciatíva vzišla odo mňa. Ani majú veľmi prepracovaný systém pôsobenia na periferii. Ich pôsobenie je až sociologické. Ako nomádi sa zoberú do ruského mestačka alebo viesky a s miestnymi za tri dni vymyslia koncept úpravy verejného priestoru. Spravia si prechodný ateliér, kde sa obyvateľia zastavajú a diskutujú s nimi. Ich celkom zaujala táto naša východná periferia. Oni sú pomerne srdeční, kamarátski a spotaliví. Spoznali sme sa počas projektu Wonderland, ktorý fungoval ako platforma pre mladú architektúru v Európe a mapoval krajiny ako Rakúsko, Slovensko, Česká republika, Nemecko, Holandsko, Francúzsko, Taliansko, Chorvátsko, Slovinsko. Nonconform sú práve ten príklad ateliéru, kde sa to nedofajhuje po realizácii projektu, ale napriek tomu to funguje. Moja skúsenosť za určitú dobu

je taká, že si na Slovensku treba ustrážiť svoj projekt až po realizáciu, inak sa môže stať, že ho nespoznám. Pravdu povediac, teraz si neviem predstaviť, že by som nedoviedol rozbehnutý projekt do realizácie a neoddozoroval ho.

Najnovšie realizácie, ktoré môžete vidieť?

Je to štvorhviezdičkový hotel Mikado v Nitre a základná škola Tulipán v Nitre.

Ako funguje získavanie zákazok vo vašom ateliéri?

Samozrejme skoro celý život fungujem na základe odporúčania iných ľudí a ateliér robí aj súťaž. Súťaž na Vodný svet - Starú kryptu plaťaren v Košiciach, bola moja 45. súťaž za celý môj život.

Môže si ateliér so zamestnancami dovoliť súťažiť?

Musi si to dovoliť, inak sa zbija kreativita. ■